

Auka grunnbemanning og fleire barnehagelærarar Korleis få det til?

Vi er langt unna å oppfylle dagens barnehagelærernorm

Andel barnehager som ikke oppfyller
barnehagelærernormen

3 av 10

Det er snitt
13,3 barn per
barnehagelærer.

Antall barnehagelærerårsverk
som mangler

2579

Bare om lag to av 10
barnehager
har full bemanning mer
enn 4-5 timer per dag.

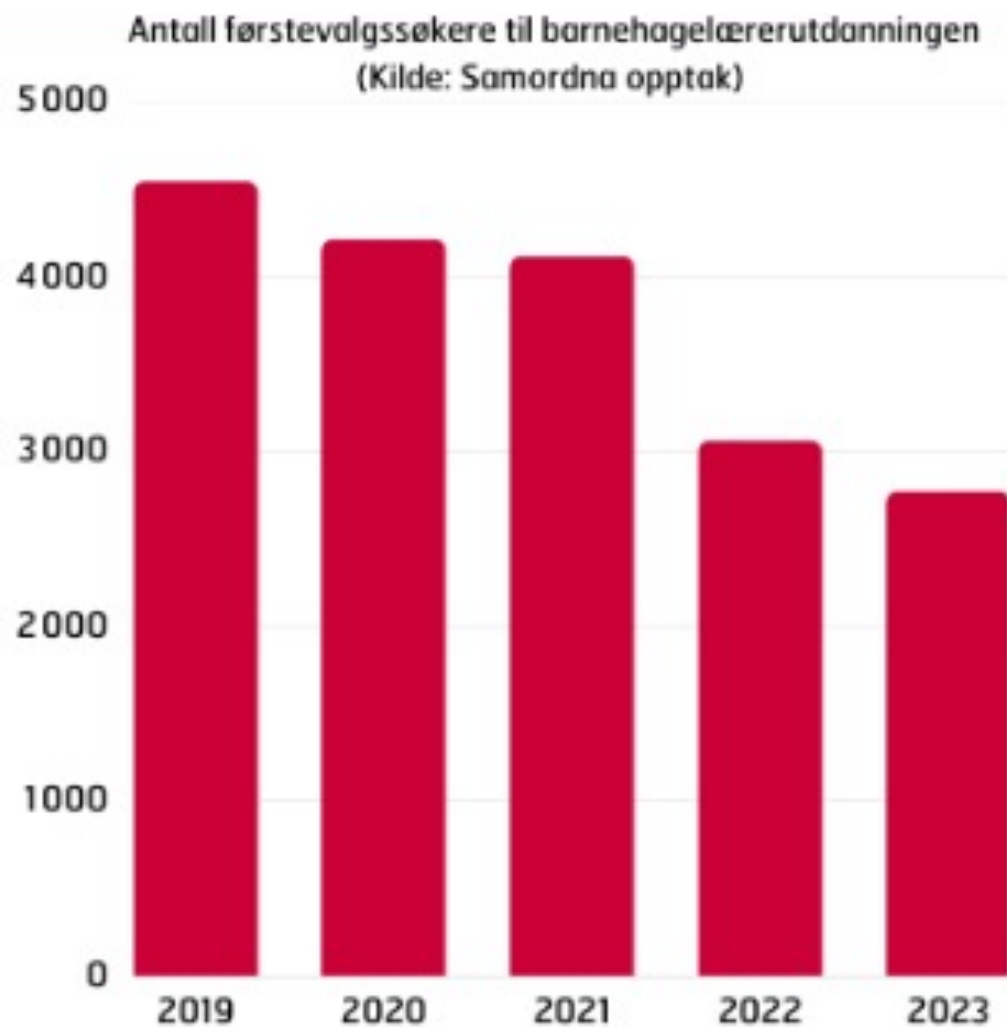
16 %

Kun 16 prosent oppgir
at de har full
bemanning i seks
timer eller mer.

**Barnehagene
holder åpent
opp mot ti timer.**

Nesten 40 prosent av søkerne som setter barnehagelærerutdanning som sitt førstevalg har forsvunnet i løpet av to år.

I år er antall førstevalgssøkere på sitt laveste nivå siden 2005.

Når plantid bare er en plan

Rapport fra medlemsundersøking om arbeidstid i kommunale barnehagar

KS-området

Når plantid bare er en plan
– rapport fra medlemsundersøkelse om arbeidstid i barnehage
Rapport 3/2023

Heile rapporten finn du [her](#).

Tabell 8. Får du som regel tatt ut tiden du har avsatt til planleggingstid? Antall og prosent

	Antall	Prosent
Aldri	95	2 %
Sjelden	1093	24 %
Som oftest	2815	61 %
Alltid	583	13 %
Total	4586	100 %

Tabell 9. Hva er grunnen (-e) til at du ikke får brukt den avsatte planleggingstiden? Flere svar mulig (n: 1187)

Grunner til ikke å få brukt planleggingstiden	Antall	Prosent
Sykefravær blant de ansatte	1054	89 %
Vurderer at det er uforsvarlig å gå fra avdelingen	930	78 %
Omdisponering av bemanning	677	57 %
Fravær blant ansatte pga. møter eller kurs	461	39 %
Uforutsette hendelser i barnegruppen	378	32 %
Må bruke tiden på andre pålagt	355	28 %
Vil ikke avbryte lek og samvær med barna	116	10 %
Annet	41	4 %

Tabell 10. Dersom du taper planleggingstid, får du tid tilbake? Antall og prosent

	Antall	Prosent
Ja, jeg får tilbake all tapt tid	13	1 %
Ja, jeg får tilbake mesteparten av den tapte tiden	66	6 %
Ja, jeg får tilbake litt av den tapte tiden	437	37 %
Nei, jeg får ikke tilbake noe av tiden	669	57 %
Total	1185	100 %

Tabell 18. Hvor ofte hender det at du må bruke fritiden din til planlegging- og forberedelsesarbeid fordi du ikke fikk tatt ut plantiden? Antall og prosent

	Antall	Prosent
Svært ofte	794	24 %
Ofte	1394	43 %
Sjelden	740	23 %
Aldri	236	7 %
Vet ikke	104	3 %
Total	3268	100 %

Tabell 23. Hva må til for at du skal stå lengst mulig i jobb i barnehagen? Velg de du anser som de fem viktigste. Prosent.

	Total (n: 4582)	40 år eller yngre (n: 2008)	41–50 år (n: 1399)	51 år eller eldre (n: 1175)
At grunnbemanningen økes	91 %	93 %	91 %	86 %
Bedre lønn	68 %	78 %	66 %	52 %
Faste vikarer	37 %	35 %	35 %	42 %
Et godt arbeidsmiljø	33 %	34 %	36 %	31 %
Mulighet til å jobbe i redusert stilling med full lønnskompensasjon	31 %	22 %	31 %	47 %
Mulighet til å få et større ansvar for planlegging av barnehagens aktiviteter (flere planleggingstimer)	29 %	32 %	28 %	24 %

Vedtak sentralstyre

Langsiktig mål

Sikre barnehagelærarandel på over 50%
- ved å styrke barnehagelærernorma
- i tillegg til å auke grunnbemanninga reelt
ved å stille krav om at alle ordinære
barnehagar får barnehagelærarar «på topp»

(slik at auke i tal plantimar grunna fleire
bhg.l ikkje fører til færre timar saman med
barna.)

Kortsiktige prioriteringar

arbeide for å ansvarleggjere lokale
barnehagemyndigheiter og -eigarar, for
å avbøte den kritiske
bemanningssituasjonen i sektoren.

Dette ved alle ledd bidrar til å etablere
ei felles forståing om når barnehagen si
bemanning er uforsvarlig, og kva for
tiltak det må utløyse.

1. Kartlegge situasjonen
2. Møte med barnehagemyndede
  - opprette ein relasjon
  - uroa for ein barnehage? uformell prat
  - formelt: be om tilsyn ved behov
3. Tema på drøftingsmøte med barnehageeigar (htv)
(forsvarlighet – tiltak – avvikssystemet)
4. Politisk påverknad

1. Kartlegge situasjonen / Møte arbeidsplassstillitsvalde

Møte med arbeidsplassstillitsvalde:

- Presentere mål, satsing og tiltak i Utdanningsforbundet
- Få oversikt over stoda i barnehagane

Hjelpespørsmål kan til dømes vere

- Oppfyller barnehagen pedagognorm og barnehagelærernorm? Etc.
- Korleis opplever ein bemanningssituasjonen i barnehagen?
- Korleis er sjukefråver? Tar ein inn vikar ved fråver?

Kva med leiarane? Korleis kan dei involverast på ein god måte?

2. Be om eit møte med barnehagemyndede

Barnehagemyndede,
kven er det?

Kva er lokallaget si
rolle her?

Be om tilsyn, korleis
gjere eg det?

Kva rolle har
barnehagemyndede?

Kven kan be om
tilsyn?

Eg treng meir
kunnskap om
barnehagemyndede
og den si rolle

Aktørane på barnehageområdet

Kunnskapsdepartementet

Utdanningdirektoratet

Statsforvalteren

Barnehagemynde (Kommunen)

Barnehageeigar

Barnehagemyndende

Barnehageeigar

Kommunen skal organisere oppgavene den har som barnehagemyndighet, adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier når dette er egnet til å ivareta tilliten til kommunens upartiskhet som barnehagemyndighet,

Barnehageloven § 11.

Kommunen si rolle som barnehagemynd

Barnehagelova - ligg til grunn for barnehagemynd si utøving av myndigheit.

Barnehagemynd skal drive veiledning, **tilsyn** og godkjenning

Kommunen bestemmer sjølv

- Korleis løyse oppgåvene, innafor rammene i barnehagelov og forvaltningslov
- Korleis dei vil rettleie barnehageeigar og korleis dei vil gjennomføre tilsyn.

Barnehageeigar sine plikter etter barnehagelova:

- Formål – innhald. vedtekter,
- Plikt til samarbeid overgang bhg-skule
- Foreldreråd-samarbeidsutval
- Barns beste og barns rett til medverknad
- Internkontroll, Helsekontroll, politiattest
- Behandling av personopplysninga
- Krav til bruk av off.tilskot (private bhg) §23
- Krav om norsk ferdigheiter for å bli tilsett
- Forbod mot klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet
- Opplyningsplikt til barnevernet
- Styrar – pedagogisk bemanning og grunnbemanning (§ 24-26)
- Osv..

Barnehagemyrnde sine plikter etter barnehagelova:

- Krav til likebehandling og uavhengighet
- Godkjenning av bhg
- Rett til plass i bhg
- Samordna opptak
- Prioritet ved opptak
- Tilskot til private bhg
- Foreldrebetaling
- Rett til og vedtak om spes.ped. hjelp,
- Sakkyndig vurdering, Samarbeid foreldre, PPT , rett til skyss med spes.ped.hjelp
- Tilsyn med barnehagane

Osv..

Tema på møte med barnehagemyndede kan vere

- Spørje – be om råd – korleis går ein fram dersom..... Osv..
- Forsvarlighetsbegrepet, korleis definerer barnehagemyndede det?
- Kva tiltak kan sikre ei forsvarlig pedagogisk verksemd?
- Kva kan vi som lokallag gjere om vi får tilbakemelding på at bemanning opplevast som uforsvarleg?
- Korleis løyser de oppgåva som barnehagemyndede? Korleis driv de rettleiing overfor barnehagane? Har de til dømes eit årshjul de følgjer?
- Korleis og når gjennomføre de tilsyn? Kva fører de tilsyn på?

- Kven har eit delegert barnehagemynde i min kommune? Kor finn eg denne informasjonen? Ligg det til dømes lett tilgjengeleg på nettsida til kommunen?
- Korleis er barnehagemynde organisert i din kommune?
- Har nokon oppretta relasjon til barnehagemynde og vil dele si erfaring?

Alle kan gje melding til kommunen om uforsvarleg eller ulovlege forhold ved barnehagen.

Døme på kva som vert ført tilsyn med:

- Har barnehagen ei forsvarleg bemanning? §24 - §25 - §26
- Har barnehagen ein årsplan i tråd med krav i Rammeplan for barnehagen?
- Er barnehagen sine vedtekter i tråd med lova sin § 8?
- Er barnehagen sitt innhald i tråd med lova sin § 2?
- Har barnehagen rutinar for at tilsette leverer politiattest?
- Følgjer barnehagen opp aktivitetsplikta i forhold til barn sitt psykososiale miljø?

Døme - Kva kan vi be om tilsyn på?

Lov om barnehager § 26. *Grunnbemanning*

- Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.
- Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. Barn skal regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år.
- Kommunen kan gi dispensasjon fra kravet til grunnbemanning i andre ledd første punktum for inntil ett år av gangen når særlige hensyn tilsier det. Barnehageeieren skal legge uttalelse fra barnehagens samarbeidsutvalg ved søknaden.
- Kommunens vedtak etter tredje ledd kan påklages til statsforvaltere

Døme

Vi ber med dette om **tilsyn vedrørende vikarbruk og forsvarlig bemanning** i .... barnehage

Utdanningsforbundet ... er i møte med arbeidsplassutvalgte i .... barnehage blitt gjort kjent med forhold som gjør oss bekymret for om selskapet sine barnehager har en sikkerhetsmessig forsvarlig bemanning, og om bemanningen er forsvarlig i henhold til barnehagelovens §26; «Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.»

De utvalgte forteller om en svært påholden praksis når det gjelder vikarbruk ved kortere og lengre tids fravær blant det faste personalet. Det er i utgangspunktet et høyt sykefravær i barnehagene. Når det ikke tas inn vikar, vil det høye sykefraværet føre til at det er svært mange dager hvor en ikke har en bemanning som er i tråd med den gjeldende normen. I tillegg kommer det at de utvalgte forteller at det er vanlig at det heller ikke ved annet type fravær (ferie, avspasering, kurs osv.) tas inn vikar.

innføringen av sovevakter har ført til en ytterligere belastning på den totale bemanningssituasjonen. Noen opplever at de ikke er i stand til å ivareta de barna som ikke sover på en forsvarlig måte. Enkelte utvalgte uttrykker at de på grunn av bemanningssituasjonen noen dager ikke kan drive en pedagogisk virksomhet, men bare tilsyn. Andre forteller at de sjelden opplever at avdelingen er fullt bemannet, blant annet fordi de må avgi sine ansatte til andre avdelinger som har fravær. Noen forteller at de ikke kan gjennomføre avdelingsmøter på grunn av dårlig bemanning, og en av de utvalgte beskriver en «krisestemning» i barnehagen sin knyttet til det de opplever som for dårlig bemanning.

Døme

Vi ber med dette om tilsyn vedrørende bemanning i ..... barnehage

Vi ber om at .... kommune som tilsynsmyndighet gjør en vurdering av om barnehagelovens krav om bemanning § 26 er oppfylt i ... barnehage.

Utdanningsforbundet ... er via medlemmer i .. barnehage blitt gjort kjent med at personer som er ansatt som kokker/kjøkkenassistenter regnes med som en del av grunnbemanningen, for å oppfylle barnehagelovens krav om grunnbemanning §26; «Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. Barn skal regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år.»

I Prop. 67 L (2017-2018) punkt 3.5.3 uttaler Kunnskapsdepartementet følgende om årsverk som kan regnes med i grunnbemanningen:

Departementet er etter dette fortsatt av den oppfatning at grunnbemanningen *kun skal omfatte årsverk som er avsatt til det ordinære og direkte* (vår utheving) arbeidet med barna i barnehagen. Dette innebærer at pedagogiske ledere, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter som utfører oppgaver innenfor det ordinære barnehagetilbudet, skal regnes med i grunnbemanningen. Den tiden styrer arbeider direkte med barna kan også tas med i beregningen. Personer som er i barnehagen i praksis eller arbeidstiltak, lærlinger, spesialpedagoger og andre som er å anse som ekstra personale i barnehagen, skal holdes utenfor beregningen.

Døme

Forvaltningsrevisjon av kvalitet i barnehager i Bergen kommune:

Bergen kommune oppfyller lovkravene knyttet til grunnbemanning i barnehagene (bemanningsnormen), men lovkravet tar ikke utgangspunkt i hvordan ansatte er fordelt bl.a. med hensyn til åpningstid i barnehagen.

Undersøkelsen viser at det forekommer at det ikke er tilstrekkelig bemanning i barnehagene selv om bemanningsnormen er oppfylt.

Deloitte understreker derfor at kravet til grunnbemanning er et minimumskrav, og kommunen må sikre at bemanningen, i henhold til krav i barnehageloven, er tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Undersøkelsen indikerer dessuten at barnehageansatte sjelden melder avvik når de ikke får gjennomført oppgaver grunnet bemanningsutfordringer, og det blir pekt på manglende tillit hos ansatte til at kommunen tar tak i innmeldt informasjon om manglende bemanning.

Deloitte anbefaler at Bergen kommune setter i verk følgende tiltak:

1. **Sikrer et forsvarlig arbeidsmiljø for de barnehageansatte,**
bl.a ved å sikre tilstrekkelig bemanning i de kommunale barnehagene.
2. **Følger opp utfordringene med kommunens bemanningstjeneste ved å:**
  - a) Sikre tilstrekkelig kapasitet i bemanningstjenesten til å sikre vikarer til bhg.
  - b) Sikre at vikarene i bemanningstjenesten har tilstrekkelig kompetanse.
  - c) Sikre oversikt over omfang av kjøp utenfor etablerte rammeavtaler, for å vurdere om etablerte rammeavtaler er tilstrekkelig for å dekke behovet for vikarer i de kommunale barnehagene.
3. **Tilrettelegger for at det blir meldt fra ved manglende bemanning i de kommunale barnehagene, samt sikre at dette blir fulgt opp.**
  - a) Sikrer at alle ansatte blir gitt tilstrekkelig opplæring i avvikssystemet i BkKvalitet.
  - b) Tydeliggjør hvilke avvik som skal meldes i avvikssystemet.

3. Tema på drøftingsmøte (htv)

- Utarbeide ei felles forståing for når bemanningssituasjonen er uforsvarleg, og kva tiltak som då må setjast i verk
- Korleis fangar barnehageeigar opp og synleggjere endringar som fører til lav bemanning?
  - Når er bemanninga ikke i tråd med det vi sjølv har fastsatt at den skal vere (t.d. i høve til vaktplan). Korleis fangar vi opp det?
  - Er det mogleg å melde avvik på redusert/lav bemanning i vårt avvikssystem?
  - Er det mogleg å melde avvik på oppgåver som ikkje vert utført grunna for lav bemanning?
  - Er det mogleg å melde avvik på manglande pedagogisk planleggingstid som følgje av lav bemanning/fråver?

4. Politisk påverknad – det langsiktige målet

- Ta kontakt
  - Ansvarleggjere parti som ha lova
  - Presentere løysinga (modellen)
  - Delar av løysinga (t.d. Plantid)
-
- Påverke budsjettet for 2024
  - Kan vi få inn verbalvedtak?
  - Få inn kommentarar til budsjettet?
  - Legge en plan for styret sitt arbeid iht politisk påverknad i 2024 (og dermed for budsjett 2025)

Politisk påverknad – det langsiktige målet

Gode lokalpolitikar. Gratulerer med valet!

No startar det viktige arbeidet som kommunepolitikar.

Utdanningsforbundet.....ynskar eit godt samarbeid med alle politiske parti. Vi er ei partipolitisk uavhengig fagforeining som er opptatt av gode rammer og kvalitet i tilbodet til barn og elevar i skule og barnehage.

Som kommunepolitikar er det å arbeide for at kommunen leverer gode tenester til innbyggjarane viktig. Det er gjerne nettopp derfor du har tatt på deg dette vervet. Det er vi takksame for.

Tid for dei minste

Utdanningsforbundet er uroa over utviklinga innfor barnehagesektoren. Sjukefråværet er høgt, det er mangel på vikarar og vi må spør oss om vi leverer eit forsvarleg pedagogisk tilbod til barna. Barnehagen si bemanning og tilsette sin kompetanse er avgjerande for kor godt barn har det i barnehagen.

Vi lurar på om du som politikar veit at:

- Vi på landsbasis manglar ca. 2600 barnehagelærarar.
- Nedgangen i søkertala til barnehagelærarutdanninga har falle med nesten 40% på to år.
- I ei undersøking gjort av Utdanningsforbundet, seier 1 av 3 barnehagelærarar at dei ser føre seg å slutte i jobben i løpet av 1-3 år.
- Barnehagelærarane sjølv er nesten unisont einige om at det å auka grunnbemanninga er det viktigaste tiltaket for at ein skal kunne stå lengst mogleg i jobb.

Veit du som politikar korleis situasjonen er i vår kommune? Har du tankar om korleis vi kan rekruttere, behalde og auke bemanninga i våre barnehagar? Kommunen har ulike verkemiddel ein kan nytta for å vera ein attraktiv arbeidsgjevar som tilbyr gode tenester. Desse vil me gjerne diskutere med dykk.

Lokallaget ..... ser fram til å bli invitert til ein prat!

Med beste helsing Utdanningsforbundet.....

Kjære styrermedlem i Utdanningsforbundet

Takk for den uvurderlige innsatsen du gjør for at barnehagen skal være best mulig, både for de ansatte og ikke minst for alle barna.

Vi i Utdanningsforbundet mottar stadig flere meldinger fra styrere som forteller om trange rammer som står i veien for å drive godt pedagogisk arbeid i barnehagen, og vi har satt barnehagens bemanningssituasjon som organisasjonens hovedprioritet i valgkampen 2023. Nå er det tid for de minste!

Alt for lenge har politikerne unnlatt å ta ansvar for det som mange steder har utviklet seg til en bemanningskrise. Det er på tide at de våkner og tar innover seg situasjonen, slik at vi får økt bemanning og flere barnehagelærere i alle landets barnehager.

For at politikerne skal forstå alvoret i situasjonen, er vi helt avhengig av å synliggjøre utfordringene i sektoren, og jeg oppfordrer derfor alle til å dele erfaringer om utfordringene som oppstår når barnehagens bemanning er mangelfull. I en tid fremover kan det derfor bli en del nyhetsoppslag som belyser utfordringene ved barnehagen. Jeg tror dette er helt nødvendig for å få folk til å forstå hvordan det faktisk står til med barnehagens ressursituasjon mange steder, og for å få politikerne til å handle.

Samtidig arbeider også Utdanningsforbundet for en styrket styrerressurs. I løpet av høsten vil vi blant annet presentere en sak om den nye forskriften om krav til styrer, og en undersøkelse gjort blant alle landets styrere om deres arbeidsoppgaver og arbeidsmengde. Forskningsrapporten fra denne undersøkelsen viser ikke overraskende at styrerne bruker mye tid på oppgaver som ikke oppleves å heve barnehagens kvalitet, og at særlig de administrative oppgavene stjeler dyrebar tid vekk fra den faglige og pedagogiske ledelsen.

Men nå er det først innspurt på valgkampen, og målet – som vi også fortsetter å jobbe for etter valgdagen – er å dreie politikernes oppmerksomhet i retning av den generelle bemanningssituasjonen i landets barnehager. Jeg er helt sikker på at vi sammen kan klare dette. [Nå er det tid for de minste!](#)

Vennlig hilsen
Steffen Handal

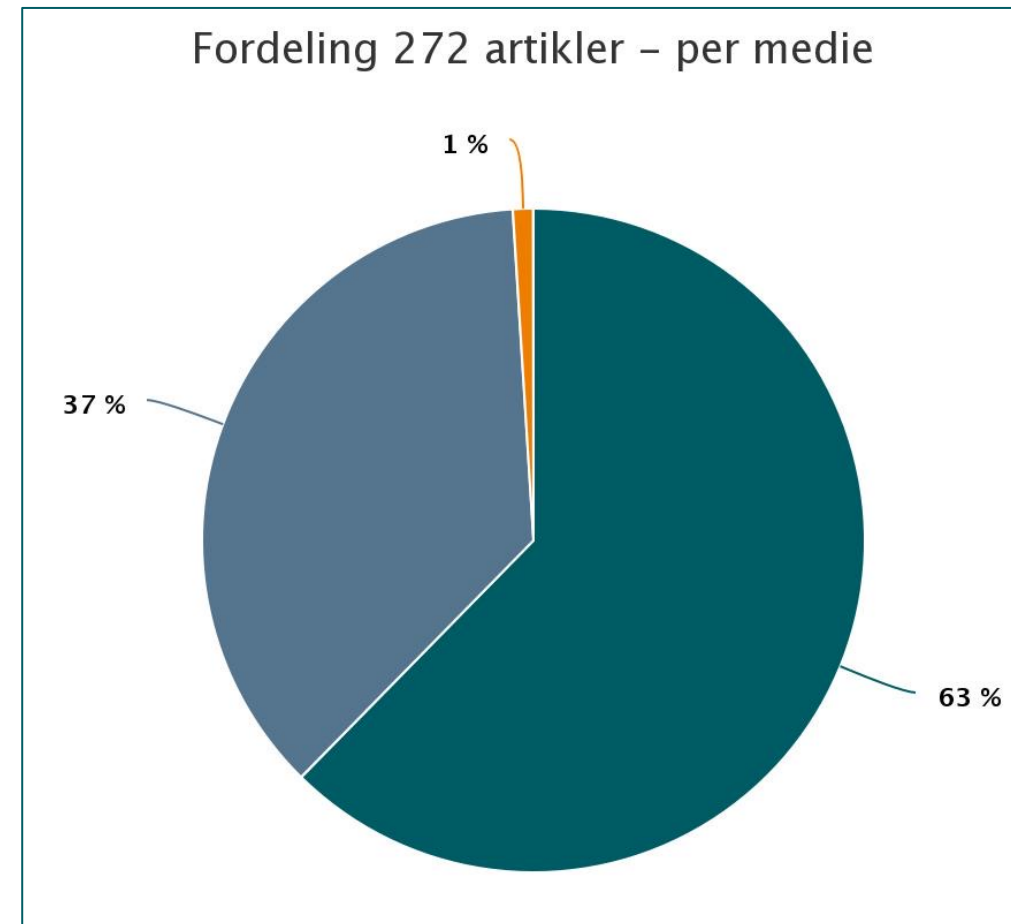
PS: Om du har innspill, spørsmål eller kommentarer til arbeidet vårt for økt bemanning og flere barnehagelærere i landets barnehager, kan du ta kontakt med jon.kaurel@utdanningsforbundet.no

Tillitsvalgt+

Døme på materiell på nettsida:

- *Kampanjevideo*
- *Tekstforslag kontakt med politikere*
- *Tillitsvalgtlokallag, dette kan du gjøre*
- *Tillitsvalgt arbeidsplass, dette kan du gjøre*
- *Slik kan du påvirke kommunebudsjettene*
- *Eksempel på verbal- og budsjettforslag*
- *Power point årshjul budsjettprosesser*
- *Slik kan du påvirke partiprogram*

Sjekk det ut – ta det i bruk

På lokallagsstyrekurset

Alle må vere førebudd på å gje tilbakemelding om:

- Korleis gjekk det på møtet med barnehagemynde?
- Korleis gjekk det på møte med arbeidsplassstillitsvalde?
- Korleis gjekk det på drøftingsmøte med barnehageeigar?
- Sende de noko til nyvalde/attvalde politikarar? Korleis gjekk det?
- Korleis ligg de ann med det politiske arbeidet?

Lenkjer

- [Lov om barnehager \(barnehageloven\) kap 4](#)
- [Kommunens rolle som barnehagemyndighet \(Udir\)](#)
- [Metodebok for tilsyn \(Udir\)](#)
- [Udir uttale om kokk/kjøkkenass. skal reknast som del av grunnbemanninga.](#)
- [Døme: Strategi for risikovurdering, tilsyn og rettleiing i barnehagar, Stord kommune.](#)
- [Forvaltningsrevisjon av kvalitet i barnehager, Bergen kommune](#)
- [Tid for de minste – slik kan du påvirke](#)
- [Materiell: Tid for de minste](#)

vestland@utdanningsforbundet.no

23 13 85 50

www.utdanningsforbundet.no/vestland